

دارودرمانی

درد دوران بارداری و شیردهی

گردآورندگان :
دکتر شیوا خوشنویس انصاری
دکتر سعیده میراحمدی

دارودرمانی در دوران بارداری و شیردهی

به دلیل محدود بودن اطلاعات در مورد اثرات داروهای بر روی جنین بدنبال مصرف آنها در دوران بارداری، به عنوان یک اصل کلی باید از مصرف داروهای در دوران بارداری اجتناب شود. مصرف اغلب داروهای در دوران بارداری می تواند عوارض کوتاه مدت و یا دراز مدت بر روی جنین ایجاد نماید. با این وجود نوع و شدت این عوارض به نوع دارو و شکل دارویی آن و یا طول مدت مصرف دارو و عمر جنین و مراحل رشد آن بستگی دارد.

با توجه به میزان احتمال بروز عوارض ناشی از مصرف داروهای بر روی جنین داروهای گروه ۵ تقسیم میشوند. داروهای گروه A و B داروهایی هستند که مصرف آنها در دوران بارداری - با توجه به اطلاعات موجود - مجاز اعلام شده است. داروهای گروه C با احتیاط فراوان و فقط در صورت ضرورت می توانند مصرف شوند. مصرف داروهای گروه D در دوران بارداری مگر در شرایط ویژه و آن هم با حداقل مقدار مصرف و حداقل دوره مصرف غیر مجاز است. داروهای گروه X به هیچ عنوان نباید در دوران بارداری مصرف شوند.

به طور کلی با مصرف اشکال موضعی و کوتاه مدت داروهای در دوران بارداری احتمال بروز عوارض ناخواسته کمتری بر روی جنین وجود دارد.

طبقه بندی FDA در مورد مصرف داروهای در دوران بارداری

تعریف	طبقه بندی
مطالعات کافی در زنان حامله، خطری را برای جنین در سه ماهه اول حاملگی نشان نداده است. شواهدی از خطر مصرف دارو در بقیه دوران حاملگی وجود ندارد.	A
مطالعات در حیوانات خطری را برای جنین نشان نداده است، ولی مطالعات کافی در زنان حامله وجود ندارد. یا مطالعات در حیوانات بیانگر ایجاد عارضه جانبی در جنین بوده است ولی مطالعات کافی در زنان حامله خطری را برای جنین در سه ماهه اول حاملگی نشان نداده است و شواهدی از خطر در مورد مصرف دارو در بقیه دوران حاملگی نیز وجود ندارد.	B
مطالعات در حیوانات نشان داده است که این دارو روی جنین اثرات جانبی دارد ولی مطالعات کافی در مورد انسان در دست نیست. با این حال منافع استفاده از دارو در زنان حامله ممکن است در مقابل خطرات احتمالی آن بیشتر باشد. یا هیچگونه مطالعه ای در حیوانات و یا مطالعات کافی در انسان وجود ندارد.	C
شواهدی مبنی بر وجود خطر برای جنین انسان وجود دارد ولی در بعضی از موارد منافع دارو ممکن است استفاده از آن را اجتناب ناپذیر نماید در مقابل منافع دارو خطرات احتمالی آن را نیز پذیرفت.	D
مطالعات در حیوانات یا انسان بیانگر ایجاد اثر مالتیپهای جنینی بوده است، یا عوارض جانبی گزارش شده است، به دلیل این خطرات به طور واضح، مصرف این داروهای در دوران حاملگی ممنوع است.	X

- مصرف داروهای گروه A عموماً در دوران حاملگی بی خطر است

- مصرف داروهای گروه X در دوران حاملگی کنترا اندیکه است

علائم اختصاری در جدول مصرف داروهای در دوران شیردهی

+ : مصرف مجاز در دوران شیردهی - : مصرف غیر مجاز در دوران شیردهی * : اطلاعات کافی موجود نیست

داروهای گوارشی

ردیف	نام دارو	گروه	سه ماهه اول بارداری	سه ماهه دوم بارداری	سه ماهه سوم بارداری	شیردهی	توضیحات
۱	Al.mg.s	none	none	none	none	+	مصرف در صورت لزوم بلامانع است
۲	Bisacodyl	B	B	B	B	+	
۳	Bismuth subcitrate	B	B	B	B	-	
۴	Belladonna PB	D	D	D	D	-	
۵	Cimetidine	B	B	B	B	+	
۶	Clidinum-C	D	D	D	D	-	
۷	Cyproheptadine	B	B	B	C	-	در اواخر بارداری به علت کاهش مایع آمنیوتیک توصیه نمی شود
۸	C-lax	B	B	B	B	+	
۹	Dicyclomine	B	B	B	B	-	
۱۰	Dimethicone	B	B	B	B	+	
۱۱	Digestive	C	C	C	C	-	
۱۲	Dimenhydrinate	C	C	C	C	+	
۱۳	Diphenoxylate	C	C	C	C	-	
۱۴	Famotidine	B	B	B	B	+	
۱۵	Hyosine	C	C	C	C	+	short time
۱۶	Loperamide	C	C	C	C	+	
۱۷	Mg(OH) ₂	B	B	B	B	+	در روزهای زیاد و طولانی نباید مصرف شود
۱۸	Metoclopramide	B	B	B	B	-	
۱۹	Omeprazol	C	C	C	C	+	Low dose
۲۰	Ranitidine	B	B	B	B	+	

نکات قابل توجه:

داروهای مجاز در طول کل دوره بارداری و شیردهی:

منیزیم هیدروکساید - متوکلوپرامید - رانیتیدین - سایمتیدین - فاموتیدین - بیزاکودیل

داروهای مجاز در دوره بارداری به جزء سه ماهه آخر:

دیمین هیدرینات - سیپروهپتادین (آنتی هیستامین)

داروهای غیرمجاز در بارداری:

هیوسین (مجاز در شیردهی) - کلیدینیوم سی - دی سیکلومین - بلادونا - امپرازول - دی فنوکسیلات - لوپرامید

داروهای سیستم تنفسی

ردیف	نام دارو	گروه	سه ماهه اول بارداری	سه ماهه دوم بارداری	سه ماهه سوم بارداری	شیردهی	توضیحات
1	Adult cold	C	B	C	C	-	
2	Antihistamine Decongestant	C	B	C	C	-	
3	Dextrometorphan	B	B	B	B	+	
4	Dextrometorphan-P	C	C	C	C	+	
5	Expectorant	C	C	C	C	+	
6	Expectorant codein	D	D	D	D	-	
7	Guaifenesin	B	B	B	B	+	
8	Ketotifen	C	C	C	C	+	
9	Naphazolin	C	C	C	C	+	
10	Salbutamole	C	C	C	C	+	
11	Theophylline	C	C	C	C	+	مصرف زیاد در شیردهی سبب تحریک پذیری نوزاد می شود
12	Diphenhydramin	B	B	B	C	-	آنتی هیستامینها در ۲ هفته آخر منع مصرف دارند (کاهش مایع آمنیوتیک)
13	Hydroxyzine	C	C	C	C	+	
14	Chlorpheniramine	B	B	B	C	-	
15	Cetirizine	B	B	B	B	+	
16	Clemastine	B	B	B	C	-	
17	Loratadin	B	B	B	B	+	
18	Pseudoephedrine	C	C	C	C	+	

از میان آنتی هیستامین ها:

لوراتادین داروی مجاز در بارداری و شیردهی می باشد.

داروهای مجاز در دوره بارداری به جزء سه ماهه آخر و شیردهی:

آنتی هیستامین دکونژستانت ، دیفن هیدرامین و کلرفنیرامین در سه ماهه سوم و شیردهی نباید استفاده شود.

داروهای مجاز در طول کل دوره بارداری: دکسترومتورفان-گایافنزین

داروهای مجاز در شیردهی: دکسترومتورفان- دکسترومتورفان P- سودوافدرین- اکسپکتوران-

گایافنزین- نفازولین- سالبوتامول- تتوفیلین

اکسپکتوران کدئین در کل دوره بارداری و شیردهی غیرمجاز است

آنتی بیوتیک و ضدقارچ و ضدانگل

ردیف	نام دارو	گروه	سه ماهه اول بارداری	سه ماهه دوم بارداری	سه ماهه سوم بارداری	شیردهی	توضیحات
1	Amoxiciline	B	B	B	B	+	احتمال تغییر فلور روده نوزاد در شیردهی
2	Ampicillin	B	B	B	B	+	"
3	Amikacin	D	D	D	D	-	نیاز به مانیتور نوزاد
4	Acyclovir	B	B	B	B	+	
5	Co-Amoxiclav	B	B	B	B	+	احتمال تغییر فلور روده نوزاد در شیردهی
6	Ciprofloxacin	C	C	C	C	-	در دوران شیردهی باید از مصرف این دارو خودداری کرد
7	Cephalexin	B	B	B	B	+	
8	Cefixim	B	B	B	B	+	
9	Ceftriaxon	B	B	B	B	+	
10	Cefotaxim	B	B	B	B	+	
11	Cefazolin	B	B	B	B	+	
12	Cefitizoxime	B	B	B	B	+	
13	Co-trimoxazole	C	C	C	D	+,-	در نوزادان نارس شیردهی قطع شود. در نوزادان سالم ممکن است راش و اسهال بدهد
14	Chloramphenicol	C	C	C	C	-	
15	Doxycycline	D	D	D	D	-	کاهش رشد دندان و استخوان / حساسیت به نور
16	Erythromycin	B	B	B	B	+	
17	Azithromycin	B	B	B	B	+	
18	Furazolidone	C	C	C	C	+	
19	Silver sulfadiazine	B,D	B	B	D	-	
20	Cloxacillin	B	B	B	B	+	
21	Clotrimazole	B	B	B	B	+	
22	Gentamicin	D	D	D	D	-,+	
23	Nalidixic acid	C	D	C	C	+	در صورت فاویسمی بودن نوزاد مصرف نشود
24	Nitrofurantoin	B	B	B	D	+	
25	Nystatin	B	B	B	B	+	
26	Metronidazole	B	D	B	B	-	درمان بیش از 7 روز نشود و 24 ساعت بعد از مصرف شیردهی انجام شود
27	Mebendazole	C	C	C	C	+	
28	Penicillin	B	B	B	B	+	
29	Povidone iodine	C	C	C	C	+	
30	Streptomycin	D	D	D	D	-	
31	Silversulfadiazine	B	B	B	D	-	

آنتی بیوتیک و ضدقارچ و ضدانگل

32	Tetracyclin	D	D	D	D	-	کاهش رشد دندان و استخوان / حساسیت به نور
33	Fluconazole	C	C	C	C	+	
34	Griseofulvin	C	C	C	C	*	
35	Ketoconazole	C	D	C	D	*	
36	Ofloxacin	D	X	D	D	-	
37	Triple sulpha	D	D	D	D	+	
38	Vaginal Clindamycin	B	B	B	B	+	

نکات قابل توجه:

از میان آنتی بیوتیک ها:

داروهای مجاز در کل دوره بارداری و شیردهی:

آموکسی سیلین - آمپی سیلین - سفالکسیین - سفیکسیم - سفتریاکسون - سفازولین - اریترومايسين - آزیترومایسین - پنی سیلین - کلیندامایسین وازینال

داروهای مجاز در دوره بارداری به جزء سه ماهه اول:

مترونیدازول - سیپروفلوکساسین - کوآموکسی کلاو

داروهای غیرمجاز در کل دوره بارداری و شیردهی:

داکسی سیکلین - تتراسایکلین - جنتامایسین - آمیکاسین - استرپتومايسين - کوتریماکسازول - تریپل سولفا - نالیدیکسیک اسید - فورازولیدون - کلرامفنیکل

نیتروفورانتوئین در شیردهی و بارداری مجاز است به جزء سه ماهه آخر.

فقط در نوزادان با کمبود آنزیم گلوکز 6 فسفات دهیدروژناز (فاویسم) نباید استفاده شود.

از میان داروهای ضد قارچ:

داروهای مجاز در کل دوره بارداری و شیردهی: نیستاتین - کلوتریمازول

داروی ضد انگل **مبندازول** در شیردهی و بارداری مجاز است به جزء سه ماهه اول

ضد درد و ضدالتهابهای غیر استروئید

ردیف	نام دارو	گروه	سه ماهه اول بارداری	سه ماهه دوم بارداری	سه ماهه سوم بارداری	شیردهی	توضیحات
1	Acetaminophen	B	B	B	B	+	
2	Acetaminophen codein	D	C	C	C	-	در مصرف طولانی و درازمدت = D/که عوارض تنفسی و سندرم محرومیت در نوزاد میدهد
3	A.S.A	C,D	C	C	D	-	در صورت الزام به مصرف، تا ۲ ساعت شیردهی انجام نشود
4	Diclofenac Na	B,D	D	B	D	+	در مورد نوزاد نارس مصرف نشود
5	Ibuprofen	B,D	D	B	D	+	
6	Indometacin	B,D	D	B	D	+	در مورد نوزاد نارس مصرف نشود
7	Mefenamic Acid	B,D	D	B	D	-	"
8	Methyl Salicylate	C	C	C	C	+	مصرف موضعی در شیردهی
9	Naproxen	B,D	D	B	D	-	به علت طول اثر بالا، بهتر است در شیردهی مصرف نشود

داروهای مجاز در دوره بارداری به جزء سه ماهه اول و آخر بارداری:
دیکلوفناک - بروفن - ایندومتاسین - مفنمیک اسید - ناپروکسن

استامینوفن تنها دارویی است که در کل دوره بارداری مجاز است.

داروهای آرام بخش و ضدافسردگی

ردیف	نام دارو	گروه	سه ماهه اول بارداری	سه ماهه دوم بارداری	سه ماهه سوم بارداری	شیردهی	توضیحات
1	Alprazolam	D	D	D	D	-	در شیردهی: خواب آلودگی، کاهش وزن و تحریک پذیری در نوزاد/در بارداری: هیپروسفالی، شکاف دهانی و...
2	Clonazepam	D	D	D	D	-	
3	Chlordiazepoxide	D	D	D	D	-	
4	Diazepam	D	D	D	D	-	
5	Flurazepam	X	X	X	X	-	
6	Lorazepam	D	D	D	D	-	
7	Oxazepam	D	D	D	D	-	
8	Perphenazin	D	D	D	D	-	
9	Promethazin	C	C	C	D	-	آنتی هیستامین دوهفته آخر مصرف نشوند
10	Trifluoprazin	C	C	C	C	-	
11	Amitriptyline	C	C	C	D	-	تمام این داروها به مقدار کم در شیر ترشح میشوند
12	Clomipramin	C	C	C	D	-	
13	Imipramin	D	D	D	D	-	بخصوص در سه ماهه اول عوارض قلبی - عروقی - کلیوی و...
14	Fluoxetin	C	C	C	D	-	
15	Sertralin	C	C	C	D	+	در بین SSRI ها، سرترالین در شیردهی انتخابی است
16	citalopram	C	C	C	D	-	
17	Nortriptyline	D	D	D	D	-	

داروهای موثر در هایپر و هیپوتیروئیدسم

ردیف	نام دارو	گروه	سه ماهه اول بارداری	سه ماهه دوم بارداری	سه ماهه سوم بارداری	شیردهی	توضیحات
1	Levothyroxin	A	A	A	A	+	حداقل میزان ترشح در شیر
2	Methimazol	D	D	D	D	-, +	دوز 20-30 میلی در روز به شرطی که بلافاصله بعد از شیردهی مصرف شود، مجاز است

داروهای سیستم قلب و عروق

ردیف	نام دارو	گروه	سه ماهه اول بارداری	سه ماهه دوم بارداری	سه ماهه سوم بارداری	شیردهی	توضیحات
1	Diltiazem	C	C	C	C	+	در سه ماهه اول عوارض قلبی مشاهده شده
2	Nifedipine	C	C	C	C	+	
3	Verapamil	C	C	C	C	+	تا دوز ۳۶۰ میلی در بچه های بالای ۲ ماه ایمن است
4	Furosemide	C	C	C	C	-	
5	Hydralazine	C	C	C	C	+	
6	Nitroglycerin	B	B	B	B	-	
7	Enalapril	C,D	C	D	D	+	به محض بارداری مصرف انالاپریل و کاپتوپریل قطع شود/ C=سه ماهه اول / D=سه ماهه دوم و سوم
8	Captopril	C,D	C	D	D	+	در شیردهی نیز باید مصرف این دارو قطع شود
9	Losartan	C,D	C	D	D	-	
10	Propranolol	C	C	C	C	+	در شیردهی نیز باید مصرف این دارو قطع شود
11	Metoprolol	C	C	C	C	+	
12	Methyldopa	B	B	B	B	+	
13	Atenolol	D	D	D	D	-	
14	Sprinolactone	C	C	C	C	+	
15	Triamteren-H	C	C	C	C	-	در صورت لزوم به مصرف نوزاد مانیتور شود
16	Hydrochlorothiazide	B	B	B	B	+	تا 50 میلی در روز مجاز است
17	Valsartan	C,D	C	D	D	-	

داروهای موثر در دیابت

ردیف	نام دارو	گروه	سه ماهه اول بارداری	سه ماهه دوم بارداری	سه ماهه سوم بارداری	شیردهی	توضیحات
1	Insulin	B	B	B	B	+	باشیردهی نیازمادربه انسولین کاهش می یابد. دردوران بارداری انسولین به عنوان انتخاب اول محسوب میشود.
2	Glibenclamid	C	C	C	C	-	سولفونیل اوره هابسته به اهمیت مصرف دارواز ۲روز تا ۴هفته قبل ازپایان بارداری قطع شود
3	Acarbose	B	B	B	B	+	
4	Metformin	B	B	B	B	-	بسته به اهمیت مصرف دارو با احتیاط مصرف شود

داروهای چربی خون

ردیف	نام دارو	گروه	سه ماهه اول بارداری	سه ماهه دوم بارداری	سه ماهه سوم بارداری	شیردهی	توضیحات
1	Lovastatin	X	X	X	X	-	عدم اطلاع دردوران شیردهی
2	Gemfibrozil	C	C	C	C	-	بسته به اهمیت مصرف دارودرمادر، داروباشیردهی قطع شود.
3	Atorvastatin	X	X	X	X	-	

داروهای کنترل صرع

ردیف	نام دارو	گروه	سه ماهه اول بارداری	سه ماهه دوم بارداری	سه ماهه سوم بارداری	شیردهی	توضیحات
1	Carbamazepine	D	D	D	D	-	
2	Phenytoin	D	D	D	D	+	مانیتور نوزاد
3	Phenobarbital	D	D	D	D	-	
4	Valproate Na	D	D	D	D	+	مانیتور نوزاد

هورمون ها

ردیف	نام دارو	گروه	سه ماهه اول بارداری	سه ماهه دوم بارداری	سه ماهه سوم بارداری	شیردهی	توضیحات
1	Estradiol	X	X	X	X	+	
2	Progesteron	B	B	B	B	+	
3	Cyproteron acetate	X	X	X	X	-	
4	Nandrolone	X	D	D	D	-	
5	Methyl testosterone	X	X	X	X	-	
6	Tamoxifen	D	D	D	D	-	
7	Clomifen	X	X	X	X	-	
8	Finastride	X	X	X	X	-	
9	LD,HD	X	X	X	X	-	
10	Methyl ergonovin	C	C	C	C	+	

کورتیکواستروئیدها

ردیف	نام دارو	گروه	سه ماهه اول بارداری	سه ماهه دوم بارداری	سه ماهه سوم بارداری	شیردهی	توضیحات
1	Betamethasone	C	C	C	C	+	کورتیکواستروئیدهای سیستمیک رابطه با شیردهی فاصله داد. حدود (۳-۴ ساعت (وقف مصرف کوتاه مدت ممکن است
2	Dexamethazone	C	C	C	C	-	
3	Methyl Prednisolone	C,D	D	C	C	+	کمترین میزان عبور از جفت رادر میان کورتیکواستروئیدها دارد.
4	Prednisolone	C,D	D	C	C	+	کمترین میزان عبور از جفت رادر میان کورتیکواستروئیدها دارد. و تا ۵۰ میلی در روز
5	Triamcinolone	D	D	D	D	-	مصرف کورتیکواستروئیدها در سه ماهه اول شکاف دهانی میدهد (سیستمیک)
6	Clobetasol	C	C	C	C	+	احتیاط شود که دارو با نوزاد تماس پیدا نکند

نکات قابل توجه

کورتیکواستروئیدهای سیستمیک در سه ماهه اول بارداری نباید استفاده شوند (بدلیل ایجاد شکاف دهانی)
کورتیکواستروئیدهای سیستمیک در دوران شیردهی مجازند .

املاح و ویتامینها

ردیف	نام دارو	گروه	سه ماهه اول بارداری	سه ماهه دوم بارداری	سه ماهه سوم بارداری	شیردهی	توضیحات
1	Ca-D	C	C	C	C	+	دردوزبالانبایدمصرف شود
2	Ferrus sulfate	A	A	A	A	+	مصرف نا به جا و زیاد آهن در بارداری موجب بیش فعالی کودک میشود
3	Folic Acid	A	A	A	A	+	
4	Hematinic	A	D	A	A	+	
5	Zinc	A	A	A	A	+	به کمبود مس ناشی از مصرف زینک در نوزادان توجه شود
6	Multi vitamin	A	A	A	A	+	
7	Multi vitamin-therapeutic	D	D	D	D	+	D=زادزهای زیاد
8	Multi vitamin-Mineral	B	B	B	B	+	
9	Vit A	A,X	A	A	A	+	X=زادزهای زیادطولانی
10	Vit B1 -B6	A	A	A	A	+	C=زادزهای زیادطولانی
11	Vit B12	C	C	C	C	+	
12	Vit C	A,C	A	A	A	+	C=زادزهای زیادطولانی
13	Vit D	A,D	A	A	A	+	D=زادزهای زیادطولانی
14	Vit E	A,C	A	A	A	+	C=زادزهای زیادطولانی
15	Vit K(phytonadion)	C,X	C	C	C	+	X=زادزهای زیادطولانی

ویتامین های مجاز در کل دوره بارداری و شیردهی:

فروس سولفات- فولیک اسید- روی- مولتی ویتامین - مولتی ویتامین مینرال- ویتامین A- ویتامین C- ویتامین B1 - ویتامین B6- ویتامین D - ویتامین E

کلسیم D و ویتامین B12 و ویتامین K باید با تجویز پزشک مصرف شوند.

هماتینیک در شیردهی و بارداری مجاز است به جزء سه ماهه اول.

مولتی ویتامین تراپیوتیک در دوران بارداری غیرمجاز می باشد.

منابع

- 1-www.safe fetus.com
- 2-fact and comparisons,2000
- 3-BNF2005
- 4-who model formulary 2002
- 5-Lactmed
- 6-Skyscape
- 7-Briggs

۸- اطلاعات دارویی بالینی داروهای ژنریک ۱۳۸۰

۹- دارونامه رسمی ایران ویرایش سوم ۱۳۸۲